

Factcheck

De openbare schuld van Rotselaar, groter dan die van Tremelo, Haacht en Holsbeek samen?

In ons programma stelt 'anders' aan dat Rotselaar meer schulden heeft dan vergelijkbare buurgemeenten Tremelo, Holsbeek en Haacht samen. Dat is een stelling die wel wat discussie opwekt. Met deze nota willen we jou graag vertellen hoe we tot die conclusie komen. Wij vinden het nu eenmaal belangrijk om transparant te zijn.

Stap 1: 'de gemeente' = gemeente + OCMW + AGB

Belangrijk: een gemeente bestaat uit 2 of 3 entiteiten die elk een eigen rechtspersoon hebben. Die rechtspersonen mogen elk eigen handelingen stellen en dus ook eigen schulden aangaan bij de bank. Deze 3 entiteiten zijn:

- De gemeente zelf.
- Het OCMW. Je hebt misschien al gehoord over de integratie van OCMW en gemeente. Die gaat vanaf volgend jaar een versnelling hoger: dan bestaat er geen aparte OCMW-raad meer zoals we die vandaag kennen. Maar de komende jaren behoudt het OCMW wel haar eigen rechtspersoon en dus haar schulden.
- Het AGB of autonoom gemeentebedrijf. Een AGB is, zoals het woord het zegt, een bedrijf. Maar dan wel een heel speciaal bedrijf want de gemeente is de enige aandeelhouder.
Heel veel gemeentes hebben vandaag zo'n AGB maar niet allemaal. Holsbeek heeft bijvoorbeeld geen AGB. Grote steden hebben soms meerdere AGB's. Antwerpen heeft er eentje voor haar vastgoedbeheer, eentje voor het stedelijk onderwijs etc..
AGB's zijn niet zomaar uit de grond gestampt, ze bieden 2 concrete voordelen.
 - Allereerst kan is een AGB als onderneming BTW-plichtig. Je kan er dus ook BTW mee recupereren. Dat kan in een aantal gevallen echt wel veel verschil maken, voor de exploitatie van zwembaden is dat bijvoorbeeld financieel heel interessant.
 - Daarnaast kan je met een AGB ook sneller beslissen. De klassieke procedure via de gemeenteraad is vaak erg log voor dagdagelijks beheer. Nadeel is dan weer dat de besluitvorming minder transparant worden.

Als je de schuld van het hele gemeentelijk apparaat wil kennen moet je dus de schuld van deze 3 entiteiten optellen.

Stap 2: de 'gewone' schulden per gemeente

Schulden kan je – zoals bij elke onderneming – vinden in de balans. Zo'n balans is een jaarlijkse financiële foto van de financiële toestand van een onderneming. Aan de linkerkant staan de activa (hoe worden de middelen van de onderneming besteed?), aan de rechterkant de passiva (hoe wordt de onderneming gefinancierd?). Een balans is een verplicht stuk van de jaarrekening van een gemeente en die jaarrekeningen moet elke gemeente openbaar maken (de balans is altijd hoofdstuk J6). Je kan ze vinden op <http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/beleidsrapporten>. We werken dus met cijfers die van de gemeente zelf komen.

- **Rotselaar**
 - **De gemeente**

In [de jaarrekening 2017 van de gemeente Rotselaar](#) staat de balans op p. 28 en 29. Je zal zien dat de schulden daar uitgesplitst staan over korte en lange termijn en dan nog verder worden opgedeeld.

J6 : DE BALANS 2017

30-apr.-2018 11:16

PASSIVA	Boekjaar	Vorig boekjaar
I. Schulden	36.328.910,09	39.117.174,10
A. Schulden op korte termijn	5.679.209,47	5.959.305,93
1. Schulden uit ruiltransacties	2.750.854,83	2.677.742,14
a. Voorzieningen voor risico's en kosten	302.323,50	279.300,10
b. Financiële schulden	0,00	0,00
c. Diverse schulden op korte termijn uit ruiltransacties	2.448.531,33	2.398.442,04
2. Schulden uit niet-ruiltransacties	250.439,38	560.780,99
3. Overlopende rekeningen van het passief	0,00	0,00
4. Schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen	2.677.915,26	2.720.782,80
B. Schulden op lange termijn	30.649.700,62	33.157.868,17
1. Schulden uit ruiltransacties	30.586.647,00	33.157.868,17
a. Voorzieningen voor risico's en kosten	1.912.106,04	1.805.411,95
1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	1.912.106,04	1.805.411,95
2. Overige risico's en kosten	0,00	0,00
b. Financiële schulden	28.674.540,96	31.352.456,22
c. Diverse schulden op lange termijn uit ruiltransacties	0,00	0,00
2. Schulden uit niet-ruiltransacties	63.053,62	0,00
II. Nettoactief	57.032.588,67	55.303.563,43
TOTAAL PASSIVA	93.361.498,76	94.420.737,53

Wij kijken alleen naar de financiële schulden en dat is een optelsom van 3 cijfers:

- de financiële schulden op korte termijn, dat is vaak € 0
 - de financiële schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen, dat is hier € 2.677.915
 - de financiële schulden op lange termijn, dat is hier € 28.674.541
- ⇒ **Samen is dat € 31.352.456**

o **Het OCMW**

Je kan dezelfde oefening doen met [de jaarrekening van 2017 van het OCMW](#), p. 26

Schema J6: De Balans Geconsolideerd		Jaarrekening 2017		26/60
PASSIVA	Boekjaar	Vorig boekjaar		
I. Schulden	1 207 577	1 298 864		
A. Schulden op korte termijn	499 942	508 895		
1. Schulden uit ruiltransacties	386 937	404 169		
a. Voorzieningen voor risico's en kosten	137 666	132 683		
b. Financiële schulden	249 270	271 486		
c. Diverse schulden op korte termijn uit ruiltransacties	34 572	25 377		
2. Schulden uit niet-ruiltransacties	78 433	79 349		
3. Overlopende rekeningen van het passief	707 635	789 969		
4. Schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen	707 635	789 969		
B. Schulden op lange termijn	217 513	221 414		
1. Schulden uit ruiltransacties	217 513	221 414		
a. Voorzieningen voor risico's en kosten	217 513	221 414		
1. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen				
2. Overige risico's en kosten				
b. Financiële schulden	490 122	568 555		
c. Diverse schulden op lange termijn uit ruiltransacties				
2. Schulden uit niet-ruiltransacties				
II. Nettoactief	2 697 298	2 729 053		
TOTAAL PASSIVA	3 904 875	4 027 917		

⇒ **Som van de financiële schulden van het OCMW eind '17 is dus € 568.555**

o **Het AGB**

Voor het AGB is de oefening iets complexer. Het AGB heeft ook wat schulden in haar balans staan maar het merendeel van die schulden zijn schulden aan de gemeente. Die 'onderlinge schulden' mogen we natuurlijk niet zomaar meetellen in onze optelsom. Daarom kijken we voor het AGB niet naar de balans maar naar p.99 van [de jaarrekening van het AGB](#). Daar is een 'staat van de schulden' opgenomen die duidelijkheid brengt over de soorten schulden die het AGB heeft lopen. Het getal dat ons hier interesseert is het bedrag aan schulden dat werd aangegaan bij de bank, dat is € 540.658. De overige € 13,9 miljoen zijn schulden aan de gemeente of lopende erfpachten aan de gemeente.

Nr.	BE 0865.782.903	VKT 6.3
STAAT VAN DE SCHULDEN		
UITSPLITSING VAN DE SCHULDEN MET EEN OORSPRONKELIJKE LOOPTIJD VAN MEER DAN ÉÉN JAAR, NAARGELANG HUN RESTERENDE LOOPTIJD		
Totaal der schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	(42)	625.655,70
Totaal der schulden met een resterende looptijd van meer dan één jaar doch hoogstens 5 jaar .	8912	2.666.129,35
Totaal der schulden met een resterende looptijd van meer dan 5 jaar	8913	11.106.171,51
GEWAARBORGDE SCHULDEN (begrepen in de posten 17 en 42/48 van de passiva)		
Door Belgische overheidsinstellingen gewaarborgde schulden		
Financiële schulden	8921	14.397.956,56
Kredietinstellingen, leasingschulden en soortgelijke schulden	891	540.657,69
Overige leningen	901	13.857.298,87
Handelsschulden	8981	
Leveranciers	8991	
Te betalen wissels	9001	
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	9011	
Schulden met betrekking tot bezoldigingen en sociale lasten	9021	
Overige schulden	9051	
Totaal van de door Belgische overheidsinstellingen gewaarborgde schulden	9061	14.397.956,56

De netto- financiële schuld van het AGB eind '17 is dus € 540.658

Dat geeft volgend totaal van de 'gewone' schulden van Rotselaar

Gemeente	€	31.352.456
OCMW	€	568.555
AGB	€	540.658
Totaal	€	32.461.669

En hoe zit dat in de omliggende, vergelijkbare gemeenten?

• Haacht

Schulden in balans [jaarrekening gemeente Haacht 2017](#), p. 127

- de financiële schulden op korte termijn: € 0
- de financiële schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen: € 1.493.783
- de financiële schulden op lange termijn, dat is hier € 13.010.217
- ⇒ Samen is dat € 14.504.000

Schulden in balans [jaarrekening OCMW Haacht 2017](#), p. 85

- de financiële schulden op korte termijn: € 0
- de financiële schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen: € 144.053
- de financiële schulden op lange termijn, dat is hier € 826.730
- ⇒ Samen is dat € 970.783

Schulden in balans [jaarrekening AGB Haacht 2017](#), p. 33

- In de financiële schulden op korte termijn: € 0
- de financiële schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen: € 563.405
- de financiële schulden op lange termijn, dat is hier € 9.797.864
- ⇒ Samen is dat € 10.361.269. Maar al deze schulden zijn 'interne schulden', ze zijn door het AGB aangegaan bij de gemeente. Deze schulden tellen we dus niet mee.

**Dat geeft totaal van alle schulden van Haacht
(gemeente + OCMW + AGB) van € 15.474.783**

• Tremelo

Schulden in balans [jaarrekening gemeente Tremelo 2017](#), p. 40

- de financiële schulden op korte termijn: € 0
- de financiële schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen: € 1.180.040
- de financiële schulden op lange termijn, dat is hier € 12.047.893
- ⇒ Samen is dat € 13.227.933

Schulden in balans [jaarrekening OCMW Tremelo 2017](#), p. 29

- de financiële schulden op korte termijn: € 0
- de financiële schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen: € 79.761
- de financiële schulden op lange termijn, dat is hier € 560.880

⇒ Samen is dat € 640.641

Schulden in balans [jaarrekening AGB Tremelo 2017](#), p. 15

- de financiële schulden op korte termijn: € 0
- de financiële schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen: € 48.400
- de financiële schulden op lange termijn, dat is hier € 509.783
- ⇒ Samen is dat € 558.183

**Dat geeft een bruto sub totaal van alle schulden van Tremelo
(gemeente + OCMW + AGB) van € 14.426.757**

• Holsbeek

Schulden in balans [jaarrekening gemeente Holsbeek 2017](#), p. 33

- de financiële schulden op korte termijn: € 0
- de financiële schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen: € 492.111
- de financiële schulden op lange termijn, dat is hier € 12.289.157
- ⇒ Samen is dat € 12.781.268

Schulden in balans [jaarrekening OCMW Holsbeek 2017](#), p. 19

- de financiële schulden op korte termijn: € 0
- de financiële schulden op lange termijn die binnen het jaar vervallen: € 58.166
- de financiële schulden op lange termijn, dat is hier € 375.568
- ⇒ Samen is dat € 433.734

! Holsbeek is een gemeente zonder AGB!

**Dat geeft een bruto sub totaal van alle schulden van Holsbeek
(gemeente + OCMW) van € 13.215.002**

Stap 3: De 'verborgen' schulden

De bouw van Sportoase is op een bijzondere manier gefinancierd, met een zogenaamde publieke-private samenwerking of PPS. Dat is een behoorlijk ingewikkelde financieel-juridische constructie waarvan de kosten niet in de balans staan als 'schulden' maar er wel contractueel is vastgelegd dat er gedurende de hele looptijd van het project (30 jaar) heel wat betalingen moeten gebeuren. Een jaarlijkse factuur in plaats van een jaarlijkse aflossing, het is boekhoudkundig een verschil maar de betalingen moeten natuurlijk wel gebeuren. En om die betalingen te verrichten is er (belasting)geld nodig.

Professor Lode Vereeck van de Universiteit Hasselt heeft al herhaaldelijk gepleit om het gewicht van dit soort constructies op één of andere manier op te nemen in de schuldenlast van overheden. Hij gebruikt daarbij de term 'verborgen schuld': het ziet er uit als schuld, het heeft eenzelfde effect op betalingen als schuld maar het is voor de boekhouding toch geen echte schuld.

Hoe zit dat nu met die betalingen van de gemeente aan Sportoase NV?

- Sinds de oprichting van Sportoase moet Sportoase NV elk jaar (30 jaar lang) een concessie en domeinconcessie aan het AGB betalen. In 2017 bedroeg die € 532.107.

- Daartegenover staat dat de gemeente elk jaar een subsidie van € 1.153.408 betaalt aan Sportoase.
- ⇒ Je kan dus vereenvoudigd kunnen stellen dat de gemeente (gemeente + AGB) jaarlijks netto € 621.301 betaalt aan Sportoase.

Over de resterende periode van 23 jaar zal Sportoase aan de gemeente dus netto nog € 14.289.928 kosten (we laten indexeringen even buiten beschouwing).

Die 'verborgen schuld' mag je niet zomaar optellen bij de 'gewone schuld', want er zit natuurlijk ook een stuk financieringskost in dat bedrag vervat. De netto-betalingen zijn immers over een lange periode gespreid en dan spelen ook intresten mee. Als je toch een vergelijking wil doen kan je dat best doen met deze eenvoudige insteek: als je de komende 23 elk jaar € 621.301 zou aflossen bij de bank, welke bedrag zou je daar dan vandaag voor mogen ontlenen? Als we een intrestvoet van 1% gebruiken, zou dat op € 12,7 miljoen uitkomen. 1% was de voorbije jaren een zeer gangbare intrest voor lokale overheden. Omwille van het lage risico leenden die vaak bijna gratis.

Conclusie

Haacht	€ 15,5 miljoen	Rotselaar	Gewone schuld: € 32,5 miljoen
Tremelo	€ 14,4 miljoen		'Verborgen' schuld : € 14,3 miljoen ~ reële schuld van € 12,7 miljoen
Holsbeek	€ 13,2 miljoen		
Totaal	€ 43, 1 miljoen	Totaal	> € 45 miljoen

Je mag dus stellen dat de gemeente Rotselaar met € 32,5 miljoen schuld en € 14,3 miljoen 'verborgen schulden' meer schulden heeft dan de buurgemeenten Haacht, Holsbeek en Tremelo samen.